

- зменшення відношення чистого державного боргу до ВВП;
- збільшення частки боргу, номінованого в гривні, у портфелі державного боргу;
- збільшення уваги до зовнішніх позик, орієнтованих на розвиток;
- оптимізація вартості та ризиків загального портфеля державного боргу;
- розвиток ринку казначейських цінних паперів.

Зважаючи на війну в Україні всі визначені рекомендації виконати неможливо. Тож із них варто виокремити ті, що стосуються розвитку ринку облігацій та орієнтування на інвестиційно-інноваційні зовнішні позики.

Проблема України не в масштабах боргу, а в темпах його зростання та здатності обслуговувати борги. За для оптимізації боргової політики в Україні повинно бути розроблено та впроваджено цілісну стратегію, яка поєднає вдосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення боргової політики зі створенням короткострокових і середньострокових орієнтирів управління зовнішнім боргом. За для переймання досвіду управління державним боргом, можна виокремити політику управління державним боргом провідних країн світу, яка націлена на встановлення контролю за рівнем боргу; розробленні пакетів жорстких фіскальних заходів; зменшення дефіциту державного бюджету; реалізацію пенсійної реформи. За умов сучасної боргової ситуації в Україні, дані заходи повинні мати місце і в нашій країні для поліпшення платоспроможності, що є запорукою підвищення довіри кредиторів.

Список використаних джерел

1. Кнір М.О., Плешакова О.А., Криворучко Я.В. Зарубіжний досвід управління державним боргом і перспективи його імплементації в Україні. *Бізнес Інформ*. 2019. № 12. С. 70-75.
2. Кудрицька Ж. В., Коваленко Т. В. Перспективи застосування світового досвіду щодо управління державним боргом України. *Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 265-269.
3. Кончаківський І.В., Пензлик Ю.В. Світовий досвід управління державним боргом. *Вісник Львівського ун-ту. Серія Економічні науки*. 2011. №45. С. 131-137.
4. Мигаль М. Управління державним боргом: світовий досвід для України. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/8/696799/>

УДК 336.2

Ермоленко С.В., студентка; Шевченко О.М., к.е.н., доцент
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
 (м. Полтава, Україна)

КРАУДФАНДИНГ: СУТЬ ТА ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ

Світовий досвід свідчить, що малі підприємства відіграють важливу роль в економіці держав. Адже вони найбільше надають робочих місць і саме цим забезпечують основне джерело доходу великої частки населення. В сучасному світі багато компаній постають перед труднощами одержання банківських позик та відчують брак фінансування, що заважає розвитку підприємства. Інформаційні технології, що швидко розвиваються, пропонують підприємцям широкий спектр фінансових інновацій, завдяки яким вони можуть отримувати ресурси для поточної та майбутньої ділової діяльності. На цьому тлі з'явилася концепція краудфандингу, як новий метод фінансування підприємств, що дозволяє підприємцям, які займаються комерційними, культурними або соціальними проектами, залучати фінансування від багатьох осіб, часто в обмін на майбутні продукти або акціонерний капітал.

Термін «краудфандинг» має іншомовне походження і складається з двох слів «crowd» і «funding», що в перекладі з англійської означає «фінансування громадою». Вперше цей термін був введений Майклом Салліваном у своєму блоці у 2006 році.

Науковці, які досліджують поняття «краудфандинг», трактують його по-різному. Такі вчені як А. Швієнбахер і Б. Ларралд називають краудфандинг «відкритим викликом, в основному через Інтернет, до надання фінансових ресурсів або у вигляді пожертвувань, або в обмін на певну винагороду і /або на право голосу з метою підтримки ініціативи для конкретної цілі» [1].

Дослідник Єлісеєва Л.В. під краудфандингом розуміє колективне співробітництво людей (донорів), які добровільно об'єднують свої гроші або інші ресурси разом, як правило через інтернет, щоб підтримати зусилля інших людей або організацій (реципієнтів) [2].

Потрібно зауважити, що різними науковцями закладено різні сутнісні ознаки в основі трактування поняття «краудфандинг». Так, деякі дослідники першочерговою та найважливішою вважають фінансову характеристику. Іншою групою науковців краудфандинг характеризується як засіб маркетингових досліджень.

Провівши аналіз зарубіжних та вітчизняних наукових праць, можна зробити висновок, що краудфандинг – це процес фінансування широким колом осіб конкретного проекту на основі відкритого заклику.

Незважаючи на те, що технологія краудфандингу відносно нова і не має значного поширення на вітчизняному ринку, їй властива низка безумовних переваг порівняно з класичними джерелами фінансування. Разом із фінансуванням краудфандинг отримує можливість не тільки зібрати кошти, необхідні на реалізацію проекту, але й ефективно розрекламувати його, отримати зворотний зв'язок про затребуваність продукту або кінцевої мети проекту. До основних переваг краудфандингу варто віднести:

- умовна безоплатність фінансування та незалежність. За винятком залучення акціонерного чи боргового капіталу через краудфандингові проекти, винагорода для вкладників є формальною та нефінансовою, особливо якщо ідея носить соціальний або благодійний характер. Також при традиційних формах зовнішнього фінансування кредитор чи інвестор матимуть вплив на те, як будуть використовуватися надані кошти. При бажанні грошовий потік може бути перекритий, і розвиток проекту зупиниться. У разі краудфандингу рахунок інвесторів переходить на тисячі, тож конфлікт інтересів, що може вплинути на результат, відсутній;

- доступність та легкість входу в процес краудфандингу, відсутність бюрократизації. Автор проекту може не мати досвіду запуску успішного бізнесу, репутації, потрібних зв'язків, стартового капіталу і навіть працівників, головне – це ідея, якою зацікавляться потенційні вкладники. Завдяки використанню краудфандингових інтернет-платформ збір коштів не обмежується географічно та розширює коло потенційних вкладників. До того ж інтернет дає можливість скоротити часові і фінансові витрати на пошук вкладників;

- відсутність посередників, що характеризується вільним доступом до фінансів без участі банків, бірж чи венчурних капіталістів. Це говорить про спрощення самого процесу фінансування. Крім того, за рахунок прямого діалогу вкладники можуть взяти участь в удосконаленні ідеї проекту;

- зниження ризиків. Попередній збір коштів наглядно демонструє споживчий інтерес до проекту, його потенційний успіх. Якщо люди його неохоче фінансують – то це сигнал, що з проектом щось не так і треба або міняти концепцію, або скорочувати витрати. Якщо ж фінансування йде хорошими темпами, то є велика вірогідність, що продукт буде популярним на ринку серед споживачів [3].

Для України краудфінансування явище нове, недостатньо розвинене як за кількістю платформ, так і за масштабами реалізованих проектів. Його ресурсів достатньо лише для задоволення дрібних потреб малого бізнесу та населення. Вітчизняні краудплатформи орієнтовані в основному на місцевий ринок. Вони популяризуються і застосовуються у

різних громадських сферах: від суто комерційних структур до культурних, творчих, соціальних та інноваційних, які націлені на розвиток суспільства.

Від початку повномасштабної війни в Україні використання краудфандингових платформ набуває все більшої актуальності, оскільки на них відбувається збір коштів на фінансування таких проєктів: на Спільнокошті – «FluRArium – прихисток для біженців», «Etis.help доставка гуманітарної допомоги», «Школа естетичного виховання дітей вимушених переселенців». На платформі «dobro.ua» створено Скарбничку «dobro.ua – Україна понад усе!». Цей проєкт створений з метою збору благодійних внесків користувачів, які бажають підтримати проєкти, спрямовані на подолання наслідків військових дій в Україні, в тому числі на допомогу військовим та мирним громадянам, які постраждали. На платформі «Моє місто» вирішили усі зібрані кошти направити на оборону міста Одеса. Загальна сума становила 89 278 гривень. Кошти були спрямовані на закупівлю ліків, продуктів харчування для ЗСУ, лікарень та пологових будинків [4].

Отже, можна зробити висновок, що краудфандинг є одним із сучасних способів залучення фінансових ресурсів для реалізації різноманітних проєктів, стартапів тощо. Основними перевагами краудфандингу порівняно з традиційними джерелами фінансування проєктів є наступні: умовна безоплатність фінансування, доступність та легкість входу в процес краудфандингу, відсутність посередників, низький рівень ризиків.

Список використаних джерел

1. Schwenbacher A., Larralde B. Crowdfunding of small entrepreneurial ventures, Handbook of entrepreneurial finance forthcoming. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1699183
2. Єлісеєва Л.В. Краудфандинг в Україні: проблеми та перспективи в контексті зарубіжного досвіду. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : «Економіка і менеджмент»*. 2017. № 23. С. 8 – 11.
3. Степура В.В. Сутність та переваги краудфандингу як зовнішнього джерела фінансування проєктів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2019. № 30(69). С. 165-170.
4. Теслюк С.А., Матвійчук Н.М., Демчук Н.В. Краудфандинг як сучасний спосіб фінансування: проблеми та перспективи його розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. №37. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-16>

УДК 338

Жигилій В., магістрант

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розвиток системи цивільного захисту є раціональним процесом безперервних економічних, соціальних, політичних та екологічних змін, спрямованих на підвищення якості життя суспільства, має задовольняти потреби людей, не становлячи загрози майбутнім поколінням. Українська організація системи цивільного захисту покращує місцеві соціально-економічні умови шляхом збільшення можливостей працевлаштування та збільшення доходів населення.

Відповідно до аналізу тенденцій та особливостей функціонування системи цивільного захисту України, основними проблемами її розвитку визначено:

- недотримання єдиної системи цивільного захисту;
- перевантаження території України техногенними аваріями, що підвищують ризики виникнення техногенних та природних катастроф;
- не підтримання у належному технічному стані ядерних установок України, ризик техногенного тероризму.